

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 7 Şubat 2024
Sayı : 3637

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Adalet Bakanı Yılmaz Tunç* tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını talep ederim.

Saygılarımla.

Doç. Dr. Gökhan GÜNAYDIN
İstanbul Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Kamuoyunda “Barış için Akademisyenler” bildirisini imzalayan 2212 kişiden 822 kişinin haklarında açılan ceza davaları 5 Aralık 2017’de başladı. Bu süreçte ayrıca, ilki 1 Eylül 2016’da yayınlanan 672 sayılı KHK ile olmak üzere toplam 406 imzacı akademisyen görevlerinden ihraç edildi. Dahası, Ağır Ceza Mahkemelerinde yargılanan akademisyenler “terör örgütü propagandası yapmakla” suçlanıyordu. Ortada tek bir bildiri olmasına rağmen akademisyenler farklı mahkemelerde yargılandı. Sonuçlanan 204 davada aynı bildiriye yargılanan akademisyenlere 1 yıl 3 ay ile 3 yıl arasında değişen sürelerde farklı hapis cezaları verildi. Davalar sürerken, 16/07/2019 tarihinde Anayasa Mahkemesi, 2018/17635 başvuru numaralı Zübeyde Füsun Üstel ve diğerlerinin başvurusu hakkındaki kararında başvuru sahiplerinin terör örgütü propagandası yapma suçundan cezalandırılması nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine hükmetmişti. Bu karara bağlı olarak haklarında ceza davası açılan akademisyenlerin tamamı beraat etti.

Verilen beraat kararlarının ardından akademisyenlerin yargı kararlarının bağlayıcılığı ilkesi gereği işlerine dönmesi gerekirken, ihraç edilen 406 akademisyenin ihraç kararlarına yönelik başvurusu yaklaşık 5 yıl boyunca OHAL Komisyonunda değerlendirilmeyi bekledi. İhraç edilen 406 akademisyenin ihraç kararlarına yönelik başvurusu OHAL İnceleme Komisyonunda değerlendiriliyordu. OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu, beş yıllık hukuksuz ve keyfi biçimde oyalama sürecinin ardından 12 Ocak 2023 tarihinde tüm dosyaları karara bağladığını duyurdu. Komisyonun imzacı akademisyenlerin göreve iade başvurularını reddetmesiyle idare mahkemelerine bu kararın iptali için başvurular yapıldı. Ancak bugün gelinen noktada, idare mahkemelerinin verdiği kararlar nedeniyle akademisyenler birbirinden çelişkili sonuçlarla mücadele etmektedir.

OHAL Komisyonunun kararlarına karşı dava açan 377 akademisyenden bugüne kadar yalnızca 164’üne iade kararı verilirken, 160’ına ret kararı verilmiştir. Özel olarak yetkilendirilen Ankara İdare Mahkemelerinin (AİM) görevlendirildiği davalarda, kimi mahkemeler başvuruların tamamını istisnasız reddetmiştir. Kimi mahkemeler ise akademisyenlerin görevlerine iadesi anlamına gelen biçimde OHAL Komisyonunun kararının iptaline hükmetmiştir. Henüz 324 akademisyenin AİM’e yaptığı başvuru sonuçlanmıştır.

İdare mahkemeleri tarafından haklarında iade kararı verilen 164 akademisyenden 85’i görevine başlamıştır. İade kararı veren idare mahkemelerinden birinin gerekçesine bakıldığında, sözü edilen kararda kısaca ve özetle; ilgili davanın, OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu’nun

verdiği ret kararının, idari işlemin unsurları yönünden yargısal denetiminin yapılmasından ibaret olduğu, göreve iade talebinin ret gerekçelerinden olan “üyelik unsurunun” cezai bir kavram olması nedeniyle idari yargı mercilerince denetiminin yapılamayacağı, davacı hakkında “irtibat/iltisak”a dair başkaca bir “bilgi/belge” sunulmadığı, bu açıdan dava konusu idari işlemin sebep unsurunun bulunmadığı, Anayasa Mahkemesi’nin “Fusun Üstel ve diğerleri” kararındaki tespitler ışığında dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı belirtilerek, dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir. Ancak mahkeme kararına rağmen bazı üniversiteler keyfi bir biçimde aylardır hiçbir gerekçe sunmadan akademisyenleri görevlerine başlatmamakta, hatta atanma taleplerini reddetmektedir. Ankara İdare Mahkemelerine yaptıkları başvurularda OHAL Komisyonunun ret kararını iptal eden kararlara bağlı olarak 79 akademisyen görevlerine başlamayı beklemektedir.

Bildiriye imza attıkları gerekçesiyle ihraç edilen akademisyenlerin ihraç edilmelerine dair hukuki hiçbir dayanak bulunmamaktadır. Ancak yine yetkili mahkemeler, sosyal medya paylaşımları, kurum kanaatleri gibi hukuki dayanaklardan yoksun gerekçelerle akademisyenlerin yaşadığı eziyeti sürdüren kararlara da imza atmışlardır. Mahkemelerin iade kararları üniversite yönetimleri tarafından istinaf mahkemesine taşınmıştır. İlgili Bölge İdare Mahkemeleri (BİM) Ocak 2024 itibariyle yalnızca AİM’den göreve iade kararı çıkan dosyalar hakkında karar vermeye başlamış; 32 akademisyenin kararını onaylarken, 7’sini reddetmiş, 11’i hakkında ise yürütmeyi durdurma kararı vermiştir.

Ocak 2024 itibariyle, OHAL Komisyonu kararlarına karşı dava açan 377 akademisyenden 231’i ya haklarında idare mahkemelerinden olumsuz karar çıktığı, ya başvuruları hakkında henüz karar verilmediği ya da BİM’lerin yürütmeyi durdurma kararı vermesi nedeniyle ihraç durumdadır. Bölge İdare Mahkemelerinin birinin son ret kararlarında Anayasa Mahkemesinin hak ihlali kararını yok sayarcasına, bildiriye imza atma eyleminin idari tedbir olarak tesis edilen kamu görevinden çıkarma için yeterli olduğuna hükmedilmiştir. Bu gerekçeyle, haklarında BİM’in ret kararı verdiği, AİM’in görevlerine iade ettiği akademisyenler yeniden ihraç edilmektedir. Görüldüğü üzere aynı bildiriye imza atmalarına ve bildiriye ifade özgürlüğü kapsamında değerlendiren Anayasa Mahkemesi kararına rağmen, bir taraftan ret kararları verilirken, diğer taraftan iade kararlarına karşı yapılan itirazlar sonrasında akademisyenler hukuki olarak çelişkili kararlar arasında sıkıştırılmakta, yaşatılan haksız süreç yeni boyutlara ulaşmaktadır. Kamuoyunda da adalet sistemine olan güveni zedelemesi nedeniyle rahatsızlık yarattığı bilinen konunun bir an önce açıklığa kavuşması gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu’nun tüm dosyaları karara bağladığını açıkladığı 12 Ocak 2023 tarihinden beri Ankara İdare Mahkemelerinde dosyaları bulunan Barış İçin Akademisyenlerin bazıları hakkında neden hala karar açıklanmamıştır?
2. En az 9 AİM’in görevlendirildiği söz konusu başvurularda Anayasa Mahkemesi kararına rağmen nasıl ve neden farklı kararlar verilmektedir?
3. Ankara İdare Mahkemelerinin kararları bağlayıcı değil midir? Eğer bağlayıcı ise üniversitelerden bazıları ilgili mahkemelerin iade kararlarına rağmen neden akademisyenlerin görevlerine iade işlemlerini bekletmekte ya da reddetmektedir? Bu hukuksuzluğu gidermeye yönelik Bakanlığınızın tasarrufu nedir?

4. Bölge İdare Mahkemelerince görülen istinaf kararlarında sözü edilen bildirinin, Anayasa Mahkemesi kararına rağmen, nasıl kamu görevinden çıkarma idari işlemi için orantılı bir müdahale olduğuna hükmedilebilmektedir? Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi kararı yok hükmünde mi kabul edilmektedir? Aynı nedenle, Anayasa Mahkemesi kararları Bölge İdare Mahkemelerince tanınmamakta mıdır?
5. Bölge İdare Mahkemelerinde şimdiye kadar sadece 50 akademisyen hakkında karar (ret/onay/yürütmeyi durdurma) çıktığı göz önünde bulundurulduğunda, geriye kalan yaklaşık 270 davanın ne kadar sürede sonuçlanması öngörülmektedir?